

Daniela Štěrbová

Thomas Haffenecker (sakrální architektura)

Diplomová práce – FF UK 2007

Posudek

Prof. Dr. Mojmír Horyna

Přes značné zvětšení rozsahu našeho poznání barokního umění během poslední třetiny 20. století, zůstávají ještě četní a významní umělci jakoby zapomenuti a tedy i podceněni. To je i případ osobnosti původem Tyrolana Thomase Haffeneckera vrstevníka největších mistrů českého vrcholného baroka. Podobně jako řada ostatních tzv. „menších mistrů“ i on stojí ve stínu velkolepých osobností jako jsou oba Dientzenhoferové nebo Jan Blažej Santini-Aichel. Je třeba již předem konstatovat, že poněkud neprávem.

Úkolem zadané monografie Thomase Haffeneckera bylo především charakterizovat jeho pojetí architektury. To je u něj, stejně jako u převážné většiny barokních mistrů, nejplněji postižitelné především v sakrálních stavbách. K těmto dílům měla být provedena i revize dochovaných archívalií.

Autorka si prvotně určený úkol ještě významně rozšířila o zpracování původu architekta, souvislosti jeho rodiny s dalšími významnými tyrolskými umělci, z nichž někteří rovněž důležitě zasáhli do dějin české, převážně pozdně barokní architektury. Charakterizovala velmi dobře umělecký profil a tradici oblasti Haffeneckerova původu a načrtla jeho možné osudy před příchodem do Čech. Tyto pasáže práce jsou jistě velmi dobře zpracovaným příspěvkem k významnému tématu migrace střeoevropských umělců v 17. a 18. století. V závěrečných pasážích této části práce pak na základě podrobných znalostí soudobé

architektonické praxe charakterizuje diplomantka Haffeneckerovo podnikání v Praze, jeho hlavní stavebníky, vztahy k objednavatelům i k dalším pražským stavitelům, především nepochybné přátelství s Kryštofem Dientzenhoferem. V souvislosti s touto partií bych měl následující otázku: jaké jsou ty „Haffeneckerovi cizí prvky“, které jsou shledávány na zámku v Manětíně? Doplnit lze ještě jedno zjištění, že totiž Tomáš Haffenecker se znal s Johanem Heinrichem Dienebierem již z let budování Gallasovského paláce, kdy tento, původně gallasovský poddaný z libereckého panství, působil jako stavební písař či účetní nepražské hraběcí rezidenci. Ostatně svěřením projektu tehdy již vysoce respektovaného císařského architekta Fischera k realizaci Thomasovi Haffeneckerovi svědčí minimálně o jeho dobré reputaci jako stavebního praktika. Na základě jakých realizací tuto reputaci získal zůstává zatím nezodpovězeno.

Podstatnou pasáží práce je zpracování podrobného, vědeckého katalogu více než 20 staveb, z nichž některé zůstaly nerealizovány, avšak jsou doloženy původní, vlastnoruční Haffeneckerovou plánovou dokumentací. Třeba především říci, že jednotlivá čísla katalogu obsahují precizní a pronikavé analýzy architektur, s přesným hodnocením celkových hmotových, prostorových a dalších rozvrhů i přesným popisem a důležitých detailů. Výsledkem jsou znamenitě zpracované typologické řady jak kompozic celků staveb, tak jejich morfologie. Na základě těchto analýz formuluje diplomantka posléze velmi přesně architektonický a umělecký profil Tomáše Haffeneckera, a naznačuje i jeho překvapivě svébytné místo v tvorbě na rozhraní vrcholného a pozdního baroka. Velmi zajímavou, novou a zcela průkaznou argumentací posiluje hypotézu Haffeneckerova autorství kostela Nanebevzetí P. Marie v Nové Pace. Zcela oprávněně – byť na první pohled překvapivě – je konstatován vliv Haffeneckerových projektů na Kiliána Ignáce

Dientzenhofera, doložený srovnáním půdorysů dvou variant pro kostel v Holicích s půdorysy Dientzenhoferových kostelů v Paštikách a Chválenicích.

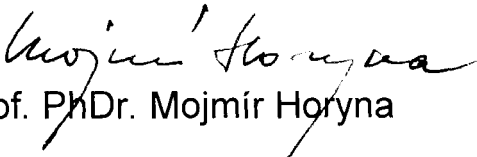
Ve své práci předvádí Daniela Štěrbová plně zralý badatelský výkon, který přináší významně nové a naše znalosti rozšiřující poznatky. Uvedenými vlastnosti tato práce podstatně přesahuje nároky, běžně kladené na diplomovou práci. Tento text lze nepochybně vzít jako podklad pro udělení titulu PhDr.

Nicméně i v této práci možno konstatovat několik chyb a opomenutí. Na str. 45 je chyba v grafickém hodnocení zdi kaplí po stranách kněžiště v půdorysu klášterního kostela Doksan. V samotném textu práce jsou však tyto části stavby hodnoceny správně. Marcantonio Canevalle umírá v roce 1711, nikoli v roce 1705 (str. 66). Podle posledních zjištění je patrně Matheyovo autorství v případě manětínského kostela sv. Barbory mylné. Není doloženo prameny, bylo pouze hypotézou O. Stefana, opřenu o jediný motiv, sice charakteristický, ale v celku stavby zcela osamocený. Domnívám se však, že do podoby tohoto kostela zasáhl Haffenecker, když provedl masivní zajištění štítové zdi a v souvislosti s tím i novou kompozici západního průčelí se střední věží a působivě komponovaným nástupním schodištěm. Posléze se domnívám, že čistě terminologicky je neúnosné charakterizovat návrh i realizaci průčelí kostela sv. Martina v Cerhovicích jako redukci kompozičního typu II Gesú (str. 151)..

Tyto drobné námitky však nikterak nesnižují mimořádnou úroveň práce i zralost badatelského výkonu. Proto práci zcela jednoznačně a rád

doporučuji k obhajobě.

Praha, 19. ledna 2007

Prof. PhDr. Mojmir Horyna